

การสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone The Creation Music of E-san Fusion Calabrone

ยุทธพงษ์ ศรีเวียง^{1*}, เทชดล แสงสว่าง², ปรียัติ นามสง่า³และพิทยวัฒน์ พันธะศรี⁴
Yuttapong Sriwieng¹, Techadon Sangsawang², Pariyat Namsanga³,
and Pittayawat Pantasri⁴

Received: June 19, 2024

Revised: August 20, 2024

Accepted: August 21, 2024

CHOPHAYOM JOURNAL

¹²³⁴สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹²³⁴Music Department, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Rajabhat MahaSarakham University

¹(Email : 633130150104@rmu.ac.th)

*Corresponding Author

²(Email : Smitara@gmail.com)

³(Email : pariyatpianormu@gmail.com)

⁴(Email : pittayawat@rmu.ac.th)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone 2) เพื่อศึกษาแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone ศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน ผลการวิจัยพบว่า

การสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone มีขั้นตอนประกอบด้วย 1) คีตลักษณ์ ใช้รูปแบบของ Ternary form ซึ่งแต่ละตอนจะสื่อความหมายแตกต่างกันออกไปตามบริบทของทำนองเพลง 2) ใช้บันไดเสียง A natural scale 3) ความเร็วและจังหวะ ได้กำหนดความเร็ว ที่ 80 bpm และ 100 bpm และให้กลองชุดเป็นเครื่องควบคุมจังหวะ 4) ทำนองเพลง ได้นำมาจากลายดนตรีพื้นบ้านอีสาน “ลายแมลงงูต่อมดอก” มาแปรทำนองด้วยวิธีการยืดออก หดเข้า และสลับตำแหน่งของโน้ต รวมไปถึงการสร้างทำนองแบบด้นสด

แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ มีขั้นตอน 1) นำหลักการเดินคอร์ดและ ทฤษฎีดนตรีสากล มาเรียบเรียงใหม่เป็นแนวดนตรีฟิวชัน และนำทำนองลายแมลงงูต่อมดอกมาสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องดนตรีอีสานผสมกับเครื่องดนตรีสากล 2) แรงบันดาลใจในการประพันธ์ เกิดจากความคุ้นเคยกับทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานตั้งแต่วัยเด็ก ได้เห็นถึงความโดดเด่นของทำนองเพลงอีสาน ที่สื่อถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคมและสภาพภูมิประเทศ และได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับสากลได้ จึงได้นำลายแมลงงูต่อมดอกมาผสมกับแนวเพลงฟิวชันที่ได้รับความนิยมทั่วโลก โดยนำเทคนิคการบรรเลงของดนตรีสากลมาใช้กับทำนองของดนตรีพื้นบ้านอีสาน

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์บทเพลง, ดนตรีพื้นบ้านอีสาน, ดนตรีฟิวชัน

Abstract

This current study aims 1) to create a composition called "E-san Fusion Calabrone" and to 2) to study the concepts and inspirations behind the creation of the E-san Fusion Calabrone musical composition, a study was conducted by collecting information from documents, books, treatises, publications, relevant research studies, and interviews with two experts. The research findings reveal that.

The creation of the composition "E-san Fusion Calabrone" involves the following steps. 1) In terms of musical form, a ternary form, where each section conveys different meanings based on the context of the melody was used. 2) For scale, the composition was created using the A natural scale. 3) In terms of tempo and rhythm, the tempo was set at 80 bpm and 100 bpm, with a drum set controlling the rhythm. 4) In terms of melody, the traditional Isan folk melody "Lai Maeng Phu Tom Dok" was applied by modifying, Augmentation, Diminution, and rearranging the notes, as well as incorporating improvisation.

The concepts and inspirations behind the creation process include: 1) applying chord progression principles and Western music theory to rearrange into a fusion music style and creating melodies based on "Lai Maeng Phu Tom Dok" using a mix of Isan and Western instruments and 2) stemming from a familiarity with Isan folk melodies since childhood, recognizing the distinctive nature of Isan music that reflects the lifestyle, social conditions, and geography of

various areas. The potential of Isan folk melodies to develop into a global level is evident, leading to the blending of "Lai Maeng Phu Tom Dok" with globally popular fusion music, using Western musical techniques with Isan folk melodies.

Keywords: The Creation music, Isan folk music, Fusion music

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านอีสานได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ รวมทั้งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อ ซึ่งกลุ่มของดนตรีที่สามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือ “หมอลำ” ถือเป็นกลุ่มวัฒนธรรมดนตรีที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มดนตรีพื้นบ้านอีสาน เป็นการแสดงพื้นบ้านอีสานอย่างหนึ่งที่อาศัยการขับร้องด้วยภาษาอีสานและมีดนตรีประกอบการขับร้องที่เรียกว่า “แคน” เล่นประกอบ ซึ่งแคนเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศลาวบรรเลงประกอบในรูปแบบของเพลงลาวโบราณ ดนตรีพื้นบ้านอีสานจึงถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยความหมายเสริมสร้างอารมณ์และความคิดในเชิงบวกด้วยความหมายของเนื้อเพลง และยังเป็นตัวกลางที่สื่อสารคนในวัฒนธรรมและสังคมภายนอก (วิชญ์ บุญรอด, 2565)

ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้มีวิวัฒนาการมาจากการเลียนเสียงของธรรมชาติ เช่น เสียงฝนตก เสียงใบไม้ปลิว เสียงนกร้อง ซึ่งพอเหมาะพอแก่โบราณได้นำเสียงเหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นเครื่องดนตรี โดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นหรือวัสดุที่หาได้ง่ายตามธรรมชาติ เช่น ใบไม้ ต้นหญ้า ต้นข้าว หรือลำไม้ไผ่ มาสร้างสรรค์เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านและต่อมาได้มีวิวัฒนาการพัฒนาเครื่องดนตรีให้มีมาตรฐานโดยใช้หนังของสัตว์มาเป็นส่วนประกอบของเครื่องดนตรี เช่น หนังของวัวมาเป็นแผ่นหนังหน้ากลองยาว จนปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการขั้นสูงของดนตรีพื้นบ้าน

ที่ได้มีการนำวัสดุที่แข็งแรง คงทน และไม่คุณภาพดีมาผสมผสานจนเกิดเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านใหม่ ๆ เช่น กรับ เกาะ โปงลาง โหวด พิณ และแคนไม้ไผ่ (สุจิต บัวพิมพ์, 2538)

คำว่า “ลาย” มีที่มาจากคำที่ใช้กันเป็นสามัญที่หมายถึง ด้าน หรือ ทาง เช่น “ลายยาว” “ลายขวาง” เมื่อนำมาใช้สำหรับแคนมีความหมายตรงกับคำว่า “ทาง” หรือระดับเสียงของการบรรเลงของเพลงไทยเดิม เช่นทางเพียงออ ตรงกับคำว่า “โหมด” (mode) ลายแคนชื่อ “ลายใหญ่” ก็หมายถึง ทางที่เป็นเสียงใหญ่ (เสียงต่ำ) และ “ลายน้อย” คือทางที่เป็นเสียงน้อย (เสียงสูง) ลายในทางดนตรีพื้นบ้านอีสานหมายถึงเพลงหรือทำนองดนตรีพื้นบ้าน ลายดนตรีพื้นบ้านอีสานไม่ได้กำหนดความสั้นยาวของวรรคตอนที่ตายตัวเหมือนกับเพลงประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล หรือเพลงลูกทุ่งที่มีการกำหนดท่อนเพลงตั้งแต่ 1 - 4 ท่อน และมีการบรรเลงย้อนกลับอย่างชัดเจน (โยธิน พลเขต, 2564)

ลายแมลงภู่มดดอก จัดอยู่ในกลุ่มลายประเภทการบรรยายภาพพจน์ กล่าวคือศิลปินผู้เป็นหมอแคนพื้นบ้านในอดีตได้สร้างสรรค์แนวทำนองนี้ขึ้นเพื่อสะท้อนจินตนาการให้เห็นถึงความงาม อ่อนโยน อ่อนไหวของธรรมชาติแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนนั้น ๆ ในอดีต เช่น ต้นไม้ ผู้คน สัตว์ สิ่งของ แหล่งน้ำ ขนบธรรมเนียมประเพณี และสถานที่ต่าง ๆ แล้วนำมาร้อยเรียงและถ่ายทอดจินตนาการอันสร้างสรรค์นั้นด้วยเสียงดนตรีที่เขาชื่นชอบ นั่นคือแคน เมื่อจดจำสืบทอดกันมาเป็นเวลานานก็ย่อมมีการสร้างสรรค์ทำนองให้แตกต่างกันออกไปเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของหมอแคนแต่ละคน ลายแคนที่มีชื่อว่า “ลายแมลงภู่มดดอก” ก็มีความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าวเช่นกัน คือผู้ประพันธ์ทำนองนี้ต้องการถ่ายทอดเจตนารมณ์ไปสู่ผู้ฟังตามจินตนาการของตนเพื่อให้เห็นความงามพริ้วไหวของแมลงภู่งูที่กำลังบินตอมดอกไม้ จึงเกิดลายแมลงภู่มดดอกขึ้นมา

ดนตรีแจ๊ส (Jazz) เกิดจากการผสมผสานขององค์ประกอบจากดนตรี

บลูส์ (Blues) และแร็กไทม์ (Ragtime) รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ดนตรีดั้งเดิมของชาวอเมริกันและการบรรเลงแบบด้นสด (Improvisation) ซึ่งรวมกันเพื่อสร้างรูปแบบดนตรีใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์ โดยได้รับอิทธิพลการใช้รูปแบบและท่วงทำนองของบลูส์มาสร้างทำนองใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของดนตรีแจ๊ส ต่อมาได้นำลักษณะการบรรเลงที่มีลักษณะเฉพาะของแร็กไทม์มาใช้ในการสร้างสรรค์ดนตรีแจ๊สในช่วงแรกแล้วจึงนำมาพัฒนาเป็นลักษณะการบรรเลงของดนตรีแจ๊ส (Stanbridge, 2023) ดนตรีฟิวชัน (Fusion music) หมายถึงดนตรีที่มีการรวมกันของแนวดนตรีที่แตกต่างกันหลาย ๆ แนวในบทเพลง โดยเฉพาะการรวมกันของดนตรีแจ๊สและดนตรีจากวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น ดนตรีลาติน (Latin music) ดนตรีแอฟริกัน (African music) และดนตรีโซล (Soul music) ซึ่งช่วยให้เกิดแนวดนตรีใหม่ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น (Miles, 2015) ดนตรีฟิวชันเป็นดนตรีรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยกลุ่มอเมริกันผิวดำเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้น มีการใช้จังหวะและเอฟเฟกอิเล็กทรอนิกส์ (Effect electronic) ของเพอร์ล็อก (Rock) มีเครื่องหมายประจำจังหวะที่ซับซ้อนที่ไม่ได้เอามาจากดนตรีตะวันตก เครื่องดนตรีทั่วไปที่นำมาใช้จะใกล้เคียงกับดนตรีแจ๊ส โดยมักจะใช้เครื่องเป่าลมทองเหลือง (Brass) และเครื่องเป่าลมไม้ (Wood wind) เช่น ทรัมเป็ตและแซกโซโฟน แต่จะใช้กีตาร์ไฟฟ้า ซินธิไซเซอร์ (Synthesizer) และกีตาร์เบส แทนการใช้เปียโนและดับเบิลเบส (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างสรรค์บทเพลง E-San Fusion Calabrone ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสานและแนวคิดดนตรีฟิวชัน โดยนำส่วนสำคัญของลายแมลงภู่ตอมดอกมาประยุกต์ โดยใช้เครื่องดนตรีอีสานได้แก่ พิณ แคน และโหวด มาผสมกับเครื่องดนตรีสากลได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส คีย์บอร์ด กลองชุด และแซกโซโฟน จึงเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีประโยชน์ทั้งในด้านสุนทรียะทางดนตรี และการสืบสานวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone
2. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง ใช้เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ประพันธ์ดนตรี การเลือกใช้เครื่องดนตรี และใช้เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการประพันธ์เพลง การเรียบเรียงทำนอง หลักการในการเรียบเรียงเสียงประสาน การเดินทำนองในรูปแบบต่าง ๆ
3. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกำหนดผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน โดยกำหนดความเชี่ยวชาญออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสรรค์ประพันธ์ดนตรี และด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน
4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหาตามหลักทฤษฎีดนตรีสากล แล้วนำมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone
5. การประเมินผลงาน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสรรค์ประพันธ์ดนตรี และด้านการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ผลการศึกษา

จำแนกได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone

1.1 แนวคิดได้มาจากหลักการเดินคอร์ด (Chord Progression) และทฤษฎีดนตรีสากล ที่นิยมใช้ในวงร็อกช่วงปลายทศวรรษที่ 1960-1970 มาเรียบเรียงใหม่เป็นแนวดนตรีฟิวชัน และได้นำทำนองหลักคือลายแมลงงูตอมดอกมาสร้างสรรค์ผลงาน ใช้เครื่องดนตรีอีสาน ได้แก่ พิณ แคน และโหวด มาบรรเลง ซึ่งลายแมลงงูตอมดอกเป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับชาวอีสาน มาผสมกับแนวดนตรีที่มีความสากลและทันสมัยที่ใช้เครื่องดนตรีสากล ได้แก่ กลองชุด กีตาร์เบส กีตาร์ไฟฟ้า แซกโซโฟน ออร์แกน และเครื่องเป่าทองเหลือง อย่างลงตัวและเหมาะสม โดยใช้เทคนิคการยืดอก หดเข้า สลับตำแหน่ง และการดันสด มาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงในรูปแบบของดนตรีฟิวชัน

1.2 แรงบันดาลใจ เกิดจากผู้ประพันธ์มีความคุ้นเคยกับทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานตั้งแต่วัยเด็ก ได้เห็นถึงความโดดเด่นของทำนองเพลงอีสานที่สื่อถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคมและสภาพภูมิประเทศ และได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับสากลได้ จึงได้นำทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสาน ลายแมลงงูตอมดอกมาประยุกต์เป็นทำนองหลักของเพลง ที่ให้ความสุขสนานครึกครื้นและสื่อถึงความงดงาม ความไพเราะ ความพริ้วไหวของทำนองเพลง ซึ่งจะชวนจินตนาการถึงความสวยงามของปีกแมลงงูที่กำลังโฉบบินตอมเกสรดอกไม้อย่างช้า ๆ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความงดงามของวิถีชีวิตของชาวอีสาน นำมาสร้างสรรค์ใหม่โดยใช้หลักการทฤษฎีดนตรีสากล เพื่อนำเสนอทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานให้ออกไปสู่สาธารณชน

2. การสร้างสรรค์ผลงานเพลง E-san Fusion Calabrone

2.1 คีตลักษณ์ (Form) รูปแบบของเพลงจะใช้คีตลักษณ์สามตอนแบบผสม (Composite ternary form) เป็นโครงสร้างแบบ A B A โดยจะแบ่งหมวดหมู่ได้ดังนี้ กลุ่ม A (a b c) กลุ่ม B (d e)

A B A (Coda)
| : a | b | c | : d | e | : a | b | c |

ภาพที่ 1 คีตลักษณ์แบบ ABA

ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

จะมีอยู่ 3 ท่อนเพลงโดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มทำนองที่ 1 หรือ a กลุ่มทำนองที่ 2 หรือ b กลุ่มทำนองที่ 3 หรือ c กลุ่มทำนองที่ 4 หรือ d กลุ่มทำนองที่ 5 หรือ e ในท่อน Intro เล่าเรื่องราว เกริ่นนำให้เห็นภาพรวม สื่อถึงทุ่งดอกไม้ที่กว้างใหญ่ไพศาล และวิถีชีวิตของคนอีสานในฤดูทำนา แล้วเข้ามาที่ท่อน a เป็นการนำลายแมลงงูต่อมดอกมาเป็นแนวทางในการดนตรีสด (Improvise) คิดทำนองขึ้นมาใหม่โดยอิงมาจากหลักการทฤษฎีดนตรีสากล มีส่วนยืดอก หดเข้า และสลับตำแหน่งของตัวโน้ตให้เกิดความแตกต่างไปจากลายดั้งเดิม และมีส่วนที่คงเดิมอยู่ สื่อถึงความงดงามของแมลงงูตัวสีดำสลับเหลืองเหลือบเขียวที่กำลังบินไปมาเพื่อหาเกสรดอกไม้กลางทุ่งกว้าง ซึ่งในความสวยงามนั้นมีความอันตรายจากเหล็กใน ท่อน b ได้นำทำนองลายแมลงงูต่อมดอกมาบรรเลงโดยใช้แซกโซโฟน (Saxophone) บรรเลงทำนอง และจะมีการยืดอกและหดเข้าค่าตัวโน้ตบางส่วนเพื่อให้เกิดสีสันในบทเพลงมากยิ่งขึ้น สื่อให้เห็นถึงความสวยงามของแมลงงูที่กำลังบินต่อดอกไม้ที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ ท่อน D เป็นวลีหลักของทำนองเพลงที่จะเปลี่ยนอารมณ์ของเพลงไปแบบสิ้นเชิง ใช้จังหวะที่กระชับหนักแน่นขึ้น บรรเลงทำนองเดียวกันแบบพร้อมกัน (Unison) ให้ความกดดัน แข็งแรง สื่อให้เห็นถึงความอันตรายของแมลงงูที่กำลังขย้ำดอกไม้ ท่อน E เป็นท่อน Bridge ที่มาขยายท่อน D สื่อให้เห็นถึงประโยชน์ของแมลงงูที่ขย้ำดอกไม้ ที่ไม่ใช่แค่เป็นการทำลายแต่เป็นการช่วยผสมเกสรให้ดอกไม้อีกด้วย

2.2 บันไดเสียง (Scale) ใช้บันไดเสียง A natural minor scale เพื่อให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานและเป็นที่นิยมในการบรรเลงลายแมลงภู่ออมดอก และได้มีการใช้ C Lydian mode และ G Lydian mode เข้ามาเพื่อเพิ่มสีสันในบทเพลง

ภาพที่ 2 A natural minor scale

ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 3 C Lydian mode

ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 4 G Lydian mode

ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

2.4 ทำนองเพลง (Melody) ผู้วิจัยได้แบ่งการสร้างทำนองออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

แบบที่ 1 การสร้างทำนองจากลายแมลงภู่มอดดอกแบบดั้งเดิม ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ พิณ แคน และโหวดในการบรรเลงดังภาพประกอบ

ภาพที่ 5 ตัวอย่างจังหวะ Slow rock
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 6 ตัวอย่างจังหวะ Slow rock
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 7 ตัวอย่างการสร้างทำนองจากลายแมลงภู่มอดดอกแบบดั้งเดิม
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

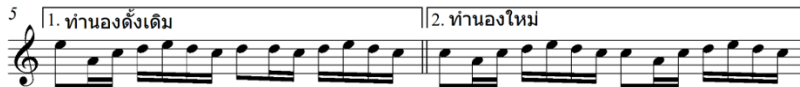
แบบที่ 2 การนำวลีสั้น ๆ (Motif) ของลายเมฆงู่ตอมดอกมาหัดเข้า ยึดออก และสลับตำแหน่งตัวโน้ต สร้างเป็นทำนองใหม่ ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 8 ตัวอย่างการนำลายเมฆงู่ตอมดอกมาสร้างทำนองใหม่ 1 (หัดเข้า)
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 9 ตัวอย่างนำลายเมฆงู่ตอมดอกมาสร้างทำนองใหม่ 2 (ยึดออก)
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 10 ตัวอย่างนำลายเมฆงู่ตอมดอกมาสร้างทำนองใหม่ 3 (สลับตำแหน่ง)
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

แบบที่ 3 การสร้างทำนองแบบคันสด (Improvisation)

ภาพที่ 11 ตัวอย่างการสร้างทำนองแบบคันสดโดยใช้กีตาร์ไฟฟ้า
ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

ภาพที่ 12 ตัวอย่างการสร้างทำนองแบบต้นสดโดยใช้เปียโน

ที่มา : ยุทธพงศ์ ศรีเวียง (2567)

สรุปผล

1. แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone

1.1 แนวคิดในการประพันธ์เพลง E-san Fusion Calabrone ได้มาจากหลักการเดินคอร์ด (Chord Progression) และทฤษฎีดนตรีสากล ที่นิยมใช้ในวงร็อกช่วงปลายทศวรรษที่ 1960-1970 มาเรียบเรียงใหม่เป็นแนวดนตรีฟิวชัน และได้นำทำนองหลักคือลายแมลงงูต่อมดอกมาสร้างสรรค์ผลงานใช้เครื่องดนตรีอีสาน ได้แก่ พิณ แคน และโหวด มาบรรเลง ซึ่งลายแมลงงูต่อมดอกเป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับชาวอีสาน มาผสมกับแนวดนตรีที่มีความสากลและทันสมัยที่ใช้เครื่องดนตรีสากล ได้แก่ กลองชุด กีตาร์เบส กีตาร์ไฟฟ้า แซกโซโฟน และเครื่องเป่าทองเหลือง กันอย่างลงตัวและเหมาะสม โดยใช้เทคนิคการยืดออก หดเข้า สลับตำแหน่ง และการต้นสด มาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงในรูปแบบของดนตรีฟิวชัน

1.2 แรงบันดาลใจในการประพันธ์บทเพลง E-san Fusion Calabrone เกิดจากผู้ประพันธ์มีความคุ้นเคยกับทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานตั้งแต่วัยเด็ก ได้เห็นถึงความโดดเด่นของทำนองเพลงอีสานที่สื่อถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพสังคม และสภาพภูมิประเทศ และได้เล็งเห็นถึงศักยภาพของทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับสากลได้ จึงได้นำทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ลายแมลงภู่มอดดอกมาประยุกต์เป็นทำนองหลักของเพลง ที่ให้ความสนุกสนาน และสื่อถึงความงดงาม ความไพเราะ ความพริ้วไหวของทำนองเพลง ซึ่งจะชวนจินตนาการถึงความสวยงามของ ปีกแมลงภู่งที่กำลังโบยบินตอมเกสรดอกไม้อย่างช้า ๆ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความงดงามของ วิถีชีวิตของชาวอีสาน นำมาสร้างสรรค์ใหม่โดยใช้หลักการทฤษฎีดนตรีสากล เพื่อนำเสนอทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานให้ออกไปสู่สาธารณชน

2. การสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone

2.1 คีตลักษณ์ (Form) รูปแบบของเพลงจะใช้คีตลักษณ์สามตอนแบบผสม (Composite ternary form) เป็นโครงสร้างแบบ A B A โดยจะแบ่งหมวดหมู่ได้ดังนี้ กลุ่ม A (a b c) และกลุ่ม B (d e)

2.2 บันไดเสียง (Scale) เพลง E-san Fusion Calabrone ใช้บันไดเสียง A natural scale เพื่อให้เหมาะสมกับกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานและเป็นที่นิยมในการบรรเลงลายแมลงภู่มอดดอก

2.3 ความเร็วและจังหวะ (Tempo and Beat) และได้กำหนดความเร็ว (Tempo) ที่ 80 bpm และ 100 bpm โดยให้กลองชุดเป็นเครื่องควบคุมจังหวะ

2.4 ทำนองเพลง (Melody) ผู้วิจัยได้แบ่งการสร้างทำนองออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) การสร้างทำนองจากลายแมลงภู่มอดดอกแบบดั้งเดิม 2) การนำวลีสั้น ๆ (Motif) ของลายแมลงภู่มอดดอกมาดัดเข้า ยึดออก และสลับตำแหน่งตัวโน้ตสร้างเป็นทำนองใหม่ 3) การสร้างทำนองแบบด้นสด (Improvisation)

อภิปรายผล

งานวิจัยเชิงสร้างสรรค์เรื่อง “การประพันธ์เพลง E-san Fusion Calabrone” ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone ได้นำ

ทำนองของดนตรีพื้นบ้านอีสาน “ลายแมลงภู่ตอมดอก” มาสร้างสรรค์ลายทำนองใหม่ด้วยวิธีการใช้หลักทฤษฎีดนตรีสากล และเปลี่ยนวิธีการเดินคอร์ด (Chord Progression) โดยใช้เครื่องดนตรีเป็นเครื่องมือสื่อถึงความเป็นต้นฉบับ ได้แก่ พิณ แคน โหวด มาผสมผสานกับดนตรีตะวันตกได้แก่ กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส กลองชุด เปียโน เครื่องเป่าทองเหลือง และแซกโซโฟน ด้วยวิธีดังกล่าวจึงทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานกับวัฒนธรรมดนตรีตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับ Wilson (2020) ที่กล่าวไว้ว่า นักแต่งเพลงฟิวชันสร้างสรรค์บทเพลงโดยการรวมแนวดนตรีที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เช่น การผสมผสานดนตรีแจ๊สกับดนตรีละตินหรือดนตรีคลาสสิก ดนตรีตะวันตกกับดนตรีจีน เป็นต้น รวมถึงเทคนิคการบรรเลงดนตรีจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ถูกนำมาผสมผสานกัน เช่น การใช้เทคนิคการบรรเลงกลองจากดนตรีแอฟริกันร่วมกับการเรียบเรียงเพลงแบบคลาสสิก และยังสอดคล้องกับ Lee (2018) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างสรรค์เพลงฟิวชันและการพัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแสดงถึงความสำคัญของการสร้างประสบการณ์ทางดนตรีที่ไม่เหมือนใครและการพัฒนาทฤษฎีที่ช่วยในการวิเคราะห์ดนตรีฟิวชัน การผสมผสานรูปแบบดนตรีที่หลากหลายช่วยให้เกิดเสียงใหม่และยังสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของของแต่ละท้องถิ่นได้อีกด้วย

การสร้างสรรค์บทเพลง E-san Fusion Calabrone ใช้คีตลักษณ์สามตอนแบบผสม(Composite ternary form) ซึ่งเป็นโครงสร้างแบบ A B A จะอยู่ในบันไดเสียง A natural minor scale จะใช้ความเร็วที่ 80 bpm และ 100 bpm ได้แบ่งการสร้างทำนองออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) การสร้างทำนองจากลายแมลงภู่ตอมดอกแบบดั้งเดิม 2) การนำวลีสั้น ๆ (Motif) ของลายแมลงภู่ตอมดอกมาหัดเข้ายัดออก และสลับตำแหน่งตัวโน้ตสร้างเป็นทำนองใหม่ 3) การสร้างทำนองแบบด้นสด (Improvisation) ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ท้าวสบาย (2565) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างสรรค์ผลงานเพลงอีสานร่วมสมัยจากทำนองลำผู้ไทพบว่า มีการฟังและลอกเลียนแบบทำนอง การนำโมทีฟมาขยายออก (Augmentation)

หรือหดเข้า (Diminution) หรือแยกสลับตำแหน่ง (Split) ในการทำวิธีดังกล่าว จึงเกิดเป็นโมทีฟขึ้นมาใหม่ การคิดเรื่องของจังหวะโดยนำกลุ่มจังหวะมาคิด เป็นกลุ่มจังหวะสั้น ๆ การคิดเรื่องโครงเพลง (Form) แนวคิดเรื่องการเกริ่นใน ดนตรีอีสานนำมาใช้ในเพลงของผู้ร้องหรือผู้บรรเลงตามอารมณ์ และยังสอดคล้องกับ อมรมาศ มุกตาม่วง (2561) ที่กล่าวถึงแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลงในแต่ละยุคมีความน่าสนใจคือ การจุดประกายความคิดเพื่อต่อยอด ศูนย์แนวความคิดเพื่อการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ทั้งนี้พบว่าแนวคิดของผู้ประพันธ์มีความหลากหลาย และความแตกต่างไปในแต่ละยุค เช่น การใช้หลักการประพันธ์แบบฟิวส์ (Fugue) หรือการเลียนเสียงทำนองหลัก (Theme) และมีการสอดประสานทำนอง (Counterpoint) หรือการใช้รูปแบบเพลงประเภทเพลงร้องศิลป์ (Art song) ซึ่งเป็นเพลงขับร้องคลาสสิกขนาดสั้น ที่ได้รับการผสมผสานระหว่างบทกวีและคีตศิลป์ ไว้อย่างลงตัว ซึ่งแนวคิดการสร้างสรรค์บทเพลงในแต่ละยุคได้ถูกพัฒนาต่อยอดไปหลากหลายตามยุคสมัย ตามกระแสนิยมทางสังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนตามจุดมุ่งหมายของการประพันธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้นำไปใช้ควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับดนตรีพื้นบ้านอีสานและสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานได้

1.2 ผู้นำไปใช้ควรมีความรู้พื้นฐานเรื่องทฤษฎีการสร้างสรรค์บทเพลง และสามารถใช้เครื่องมือในการสร้างสรรค์บทเพลงได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำลายทำนองดนตรีพื้นบ้านอีสานอื่น ๆ มาเรียบเรียงสร้างสรรค์ผสมกับแนวดนตรีอื่นที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการเรียบเรียง สร้างสรรค์ทำนองเพลงพื้นบ้านอีสาน

อื่น ๆ ด้วยแนวคิดทางทฤษฎีดนตรีและหลักการเดินคอร์ดในรูปแบบอื่น

บรรณานุกรม

- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน พลเขต. (2564). *ความรู้เกี่ยวกับแคน*. ร้อยเอ็ด: ประสานการพิมพ์.
- วิษณุ บุญรอด. (2565). *ดนตรีกับผู้สูงอายุ Music and the Elderly*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมศักดิ์ ท้าวสบาย. (2565). *การสร้างสรรค์เพลงอีสานร่วมสมัยจากทำนองลำผู้ไท*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สุจิต บัวพิมพ์. (2538). *มรดกไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อมรมาศ มุกดาม่วง. (2561). ศาสตร์และศิลป์แห่งการประพันธ์เพลง. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 22(2), 50-61.
- Lee, T. J. (2018). Exploring fusion music: Creative processes and theoretical frameworks. *International Journal of Music Theory*, 12(3), 45-67.
- Miles, A. D. (2015). Cross-cultural influences in jazz fusion music. *World Music Journal*, 22(3), 45-67.
- Stanbridge, A. (2023). *Rhythm Changes: Jazz, Culture, Discourse*. New York: Routledge.
- Wilson, R. S. (2020). *Fusion music and cultural synthesis: A compositional perspective*. *Global Music Review*.